

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

*Матеріали VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції*

*“Проблеми конституційно-правової модернізації
держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”,
м. Київ, МАУП, 22 листопада 2012 р.*

Частина II

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 2 від 27.02.13)

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності: [зб. наук.
С76 пр.] / МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

Вип. 8: Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції “Проблеми конституційно-правової модернізації держави в контексті сучасних глобалізаційних викликів”, м. Київ, 22 листоп. 2012 р. — Ч. II / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2013. — 184 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2013

Максимчук В. Ф.

Стан оплати і стимулювання праці на підприємстві та шляхи
удосконалення..... 123

Святокум Т. В.

Формування системи ефективного управління
бізнес-процесами підприємства..... 129

Скляр О. О.

Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності
туристичного підприємства..... 137

Смоль С. С.

Соціогуманітарна сфера України: аналіз державної
політики..... 142

Гулька В. І.

Державне управління у сфері господарської діяльності..... 148

Завадецька Н. В.

Становлення місцевого самоврядування в Україні 153

Компанець О. А.

Сучасні проблеми обліку і аналізу розрахунків
з оплати праці та шляхи їх удосконалення 157

Легка І. І.

Розвиток державної служби України як
соціально-економічного інституту..... 166

Німчин Ю. І.

Державне управління у сфері підприємництва..... 169

Соловьев А. В.

Европейское направление внешней политики
Туркменистана 175

Відомості про авторів 182

С. С. СМОЛЬ

СОЦІОГУМАНІТАРНА СФЕРА УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 8, с. 142—147

Соціогуманітарна сфера суспільства — складна багатоаспектна система, що охоплює усі сторони життєдіяльності людини; сфера, умови якої покликані, з одного боку, формувати, а з іншого — забезпечувати дедалі зростаючі потреби людини у саморозвитку та самореалізації [1].

Проголосивши у 2010 р. курс на модернізацію, Українська Держава стала на шлях докорінних перетворень. Їхньою метою є утвердження сучасної України як країни високих економічних, політичних і соціальних стандартів.

Особливої уваги з боку держави потребує гуманітарна сфера. Сьогодні в умовах економічної кризи у багатьох суспільствах зростає апатія і зневіра у власних силах. Нації втрачають мотивацію до розвитку, а громадяни стикаються із кризою перспективи. На жаль, у житті українського суспільства ці тенденції стають дедалі виразнішими.

Тому завданнями нової гуманітарної політики мають стати духовне оздоровлення українського суспільства, розкриття його творчого потенціалу. Важливим є підвищення соціальних стандартів, збільшення реальних доходів працюючих і загальне поліпшення якості життя українських громадян [2].

Фактично цілі та завдання щодо покращення соціогуманітарної ситуації усвідомлені та задекларовані на відповідному

рівні, корабель “Україна”, як полюбляють говорити деякі українські політики, узяв курс на реформи і розпустив вітрила.

Зокрема, у Національній доповіді НАНУ “Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015” зазначено: “...Важливим спрямуванням усієї гуманітарної політики держави повинен стати курс на якісне оновлення всієї гуманітарної сфери українського суспільства — у найширшому її розумінні. Необхідність цього пов’язана з її консерватизмом, відчутною невідповідністю новітнім процесам і явищам у світоглядному, ідейному, науковому, освітньому, культурному, інформаційному поступові глобалізованого світу, недостатньою пристосованістю до вимог і стандартів сучасного динамічного розвитку. Зазначені негативні риси обумовлюють труднощі у справі повноцінної інтеграції України до світового співтовариства, певну неспроможність своєчасно й адекватно відповідати на виклики сучасного кризового розвитку, успішно користуватися позитивними можливостями, що їх створює глобалізація, і протистояти її негативним впливам.

Державі належить провідна роль у розвитку гуманітарної сфери в Україні. Тому державна гуманітарна політика потребує оздоровлення, модернізації і систематизації, що передбачає вирішення ряду проблем, які є наслідком довготривалих суперечливих соціокультурних процесів. Національні пріоритети гуманітарного розвитку України мають бути зорієнтовані на формування сучасної конкурентоспроможної нації, позбавленої замкнутості і консерватизму, готової до осмисленого і критичного освоєння всього нового, відкритої для діалогу і співробітництва зі світом. Реалізація цих пріоритетів неможлива поза контекстом розвинутого громадянського суспільства, формування “суспільства знань”, культурної та політичної консолідації нації...” [3, 47].

У проєкті Концепції гуманітарного розвитку України до 2012 року, що розроблений відповідно до Закону України “Про Державну програму економічного і соціального розвит-

ку України на 2010 рік” (розділ 2 частина III), та дорученні Кабінету Міністрів України від 01.07.2010 р. № 38719/1/1-10 також зазначається про необхідність вираженої та адекватної щодо сучасних викликів соціогуманітарної політики у найширшому її розумінні.

Основні нормативно-правові засади державного управління у соціогуманітарній сфері українського суспільства визначені у Конституції України, а також у законодавчих та програмних актах, якими керуються сьогодні у своїй діяльності органи виконавчої влади, здійснюючи державну політику в галузях освіти, культури та інших.

Конституція України є базовим законодавчим актом, у якому визначено основні політико-правові засади регулювання життя українського суспільства. Основний Закон держави закріплює на законодавчому рівні важливу роль культури, освіти і науки та інших складових гуманітарної сфери, які найбільше впливають на духовні процеси суспільства.

Проголошуючи та визнаючи важливість і пріоритетність духовного відродження українського суспільства, влада здійснювала певні спроби розробити та запровадити загальнодержавну програму розвитку духовності. Так, 27 квітня 1999 р. Указом Президента України були затверджені “Основні напрями розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян України”.

У 2003 р. проблеми духовності українського суспільства стали предметом обговорення на парламентських слуханнях “Духовна криза суспільства та шляхи її подолання”. Рекомендації, викладені у постанові Верховної Ради щодо результатів цих слухань, практично не знайшли застосування в державній політиці до 2005 р.

Після подій Помаранчевої революції підхід до вирішення державою проблем духовного розвитку суспільства змінився. У лютому 2005 р. була затверджена програма діяльності уряду “Назустріч людям”.

Як здавалося, важливим документом у контексті державної політики щодо духовної консолідації нації є Універсал національної єдності, підписаний вищим керівництвом держави та майже усіма лідерами повідних українських партій, які перемогли на виборах до парламенту у березні 2006 р.

Основними законодавчими актами, які визначають державну політику у сфері освіти, є Конституція України, закони України “Про освіту”, “Про дошкільну освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про позашкільну освіту”, “Про вищу освіту”, а також відповідні акти та постанови Кабінету Міністрів та Міністерства освіти і науки України. Крім цих правових документів, важливою для розвитку та діяльності органів державного управління у сфері освіти є Національна доктрина розвитку освіти [1, 10].

6 січня 2011 р. Президент України Віктор Янукович підписав Закон України “Про культуру”, який визначає правові засади діяльності у сфері культури, регулює суспільні відносини, пов’язані із створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей, і спрямований на забезпечення доступу до них.

А 8 серпня — Президент України Віктор Янукович підписав Закон “Про засади державної мовної політики”. І цим надав можливість меншинам користуватися власною мовою, не тільки в побуті, але і на адміністративному рівні регіону проживання.

Також на розгляді у Комітеті ВР з питань культури і духовності, Комітеті з питань науки і освіти та Комітеті з питань соціальної політики та праці є близько 200 законопроектів, від яких залежить доля соціогуманітарної політики в державі.

Сьогодні перед можновладцями стоять непрості питання, що стосуються подолання соціогуманітарних проблем.

В основі високорозвиненої країни ХХІ ст. стоїть людина, так звана політика людиноцентризму, — “Людина, її життя і здоров’я, честь і гідність, недоторканість і безпека визна-

ються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність”, — Конституція України ст. 3. Ми декларуємо найвищі цінності, та чи йдемо шляхом їх імплементації у життя? Все це має значення на рівні гуманітарної безпеки, а отже, несе в собі виклики національній безпеці.

Незважаючи на численні законодавчі акти, доповіді, публікації профільних установ, здавалося б, розуміння гуманітарної проблематики суспільством та елітами, ситуація особливо не змінюється. Виною цьому — відсутність політичної волі (корупційна складова), недостатній контроль із боку громадянського суспільства та інші фактори. Та найважливішим, на думку деяких науковців, є саме інститут громадянського суспільства з делегованим йому правом суспільного контролю за діями політичних еліт. Враховуючи сучасні реалії, а це і спадок комуністичної ідеології; і перехідні демократичні процеси; і великий відсоток недовіри до можновладців; і ще несформована громадянська свідомість наших громадян, — маємо цілий “букет” деструктивних процесів, що потребують певної державної політики, задля їх пом’якшення або ж нівелювання.

Література

1. *Скуратівський В. А.* // Державна політика в соціогуманітарній сфері/ За заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — К. : НАДУ, 2010. — 283 с.
2. *Вступне слово Президента України Віктора Януковича до щорічного послання до Верховної Ради про внутрішнє і зовнішнє становище України:* Прес-служба Президента України Віктора Януковича від 03.07.2012. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/24670.html>

3. *Національна доповідь НАНУ “Новий курс: реформи в Україні. 2010–2015”*, Київ – 2010. – С. 47–60.
4. *Державна політика в гуманітарній сфері* [Текст]: матеріали круглого столу / Голова ред. кол. В. І. Кононенко [та ін.]; НАН України, Прикарпатський ун-т ім. Василя Стефаника. – Івано-Франківськ : Плай, 2001.
5. *Карлова В. В.* Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах [Текст]: автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01; Українська Академія держ. управління при Президентові України. – К., 2003. – 20 с.
6. *Мосьондз С. О.* Державна політика у сфері науки в Україні (організаційно-правові аспекти) [Текст]: монографія / С. О. Мосьондз; Т-во “Знання” України, Ун-т сучас. знань. – Х.: Скорпион, 2012. – 352 с.